

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

10 юли 2014 година*

„Неизпълнение на задължения от държава членка — Защита на потребителите — Нелоялни търговски практики — Директива 2005/29/ЕО — Пълна хармонизация — Изключване на свободните професии, зъболекарите и кинезитерапевтите — Начин на обявяване на намаления на цените — Ограничаване или забрана на определени форми на амбулантни продажби“

По дело C-421/12

с предмет иск за установяване на неизпълнение на задължения, предявен на основание член 258 ДФЕС на 13 септември 2012 г.,

Европейска комисия, за която се явяват М. van Beek и М. Owsiany-Hornung, в качеството на представители, със съдебен адрес в Люксембург,

ищец,

срещу

Кралство Белгия, за което се явяват Т. Materne и J.-С. Halleux, в качеството на представители, подпомагани от Ё. Balate, avocat,

ответник,

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: М. Ilešič, председател на състав, С. G. Fernlund, А. Ó Caoimh, С. Toader (докладчик) и Е. Jarašiūnas, съдии,

генерален адвокат: Р. Cruz Villalón,

секретар: А. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 26 ноември 2013 г.,

постанови настоящото

* Език на производството: френски.

Решение

- 1 С исковата си молба Европейската комисия иска от Съда да приеме за установено, че:
 - като е изключило лицата, упражняващи свободна професия, както и зъболекарите и кинезитерапевтите, от приложното поле на Закона от 14 юли 1991 г. за търговските практики и информирането и защитата на потребителя (*Moniteur belge* от 29 август 1991 г., стр. 18712), изменен със закон от 5 юни 2007 г. (*Moniteur belge* от 21 юни 2007 г., стр. 34272, наричан по-нататък „Законът от 14 юли 1991 г.“), с който се транспонира Директива 2005/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2005 година относно нелоялни търговски практики от страна на търговци към потребители на вътрешния пазар и изменение на Директива 84/450/ЕИО на Съвета, Директиви 97/7/ЕО, 98/27/ЕО и 2002/65/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, и Регламент (ЕО) № 2006/2004 на Европейския парламент и на Съвета („Директива за нелоялни търговски практики“) (ОВ L 149, стр. 22; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 14, стр. 260), Кралство Белгия не е изпълнило задълженията си по член 3 във връзка с член 2, букви б) и г) от посочената директива;
 - като е оставило в сила членове 20, 21 и 29 от Закона от 6 април 2010 г. относно търговските практики и защитата на потребителя (*Moniteur belge* от 12 април 2010 г., стр. 20803, наричан по-нататък „Законът от 6 април 2010 г.“), Кралство Белгия не е изпълнило задълженията си по член 4 от Директива 2005/29,
 - като е оставило в сила член 4, параграф 3 от Закона от 25 юни 1993 г. относно упражняването и организирането на амбулантните и панаирните дейности (*Moniteur belge* от 30 септември 1993 г., стр. 21526), изменен със закон от 4 юли 2005 г. (*Moniteur belge* от 25 август 2005 г., стр. 36965, наричан по-нататък „Законът от 25 юни 1993 г.“), както и член 5, параграф 1 от Кралския указ от 24 септември 2006 г. относно упражняването и организирането на амбулантните дейности (*Moniteur belge* от 29 септември 2006 г., стр. 50488, наричан по-нататък „Кралският указ от 24 септември 2006 г.“), Кралство Белгия не е изпълнило задълженията си по член 4 от Директива 2005/29.

Правна уредба

Право на Съюза

Директива 2005/29

- 2 Съображения 6, 15 и 17 от Директива 2005/29 имат следното съдържание:
 - „(6) [...] настоящата директива сближава законодателствата на държавите членки относно нелоялните търговски практики, включително нелоялната реклама, които пряко нарушават икономическите интереси на потребителите и в тази връзка непряко нарушават и икономическите интереси на конкурентите[,] действащи законосъобразно. [...] Тази директива не засяга и не обхваща националните законодателства за нелоялни търговски практики, които увреждат само икономическите интереси на конкурентите, или които са свързани със сделките между търговци; отчитайки напълно принципа на субсидиарност, държавите членки ще продължат да регулират такива практики по свое усмотрение, в съответствие с правото на Общността. [...]

[...]

(15) Когато законодателството на Общността определя информационните изисквания по отношение на търговски съобщения, реклама и маркетинг, тази информация се разглежда като съществена по смисъла на тази директива. Държавите членки ще имат възможност да запазят или да добавят изискванията за информацията, свързани с облигационното право и последиците от него, когато това е предвидено съобразно минималните изисквания в съществуващите нормативни инструменти на Общността. [В приложение II се съдържа неизчерпателен списък на тези информационни изисквания на достиженията на правото на Общността, които са приложими към търговските практики, увреждащи икономическите интереси на потребителите]. Отчитайки пълното хармонизиране, въведено от настоящата директива, само информацията изисквана в законодателството на Общността е от съществено значение за целите на член 7, параграф 5 от нея. Когато държавите членки са въвели информационни изисквания, надвишаващи тези в законодателството на Общността, въз основа на минимални клаузи, неспоменаването на тази допълнителна информация няма да представлява пропуск[,] въвеждащ в заблуждение по смисъла на настоящата директива. В противовес на това, държавите членки ще имат възможност[,] когато е предвидено в минималните изисквания на [законодателството на Общността], да запазят или да въведат по-строги разпоредби в съответствие със законодателството на Общността, така че да осигурят по-високо ниво на защита на индивидуалните договорни права на потребителите.

[...]

(17) Желателно е тези търговски практики, които са нелоялни във всички случаи, да бъдат определени, за да се осигури по-висока правна сигурност. Приложение I съдържа пълния списък на всички такива практики. Това са единствените търговски практики, които може да [се] считат за нелоялни, без оценка на индивидуални случаи съгласно разпоредбите на членове 5 до 9. Списъкът може да бъде променян само чрез изменение на директивата“.

3 Съгласно член 1 от Директива 2005/29 същата има за цел „да допринесе за правилното функциониране на вътрешния пазар и постигане на високо ниво на защита на потребителите чрез сближаване на законовите, подзаконовите и административни разпоредби на държавите членки по отношение на нелоялните търговски практики, накърняващи икономическите интереси на потребителите“.

4 Съгласно член 2, буква б) от същата директива „търговец“ означава „всяко физическо или юридическо лице, което по смисъла на търговските практики, обхванати от настоящата директива, осъществява дейност с предмет, свързан с неговото занятие, работа или професия или всяко лице, което действа от името и/или за сметка на търговеца“. Посоченият член 2, буква г) определя като „търговски практики от търговците към потребителите“ „всяко действие, бездействие, поведение[, подход или] търговски съобщения, включително реклама и маркетинг, извършвани от търговец, свързан[и] с [рекламиране], продажба или доставка на стока [на] потребители“.

5 Член 3 от същата директива, озаглавен „Обхват“, предвижда:

„1. Настоящата директива се прилага по отношение на нелоялни търговски практики от страна на търговците към потребителите, съгласно разпоредбата на член 5, преди, по време на и след търговска сделка във връзка със стока.

2. Настоящата директива не [изключва прилагането] на облигационното право, и по-специално на правилата относно действителност, сключване или последиците на договора.

[...]

5. За период от шест години от 12 юни 2007 г. държавите членки имат възможността да продължат да прилагат националните разпоредби в областта на настоящата директива, които са по-ограничителни или по-строги в сравнение с настоящата директива, и които транспонират директиви[, съдържащи] клаузи за минимум хармонизиране. Тези мерки трябва да бъдат задължителни, за да гарантират, че потребителите са подходящо защитени срещу нелоялни търговски практики[,] и да са съразмерни за постигането на тази цел. Преразглеждането по член 18 може, ако се сметне за уместно, да включи предложение за удължаване на [тази дерогация] за допълнителен ограничен срок.

6. Държавите членки нотифицират незабавно Комисията за всички национални разпоредби, приложени въз основа на параграф 5.

[...]“.

6 Съгласно член 4 от Директива 2005/29:

„Държавите членки няма да ограничават нито свободата за предоставяне на услуги, нито свободното движение на стоки по причини, попадащи в областта на сближаването[,] постигнато с настоящата директива“.

7 Член 5 от същата директива, озаглавен „Забрана за нелоялни търговски практики“, предвижда:

„1. Забраняват се нелоялните търговски практики.

2. Една търговска практика е нелоялна, ако:

а) противоречи на изискванията за дължимата професионална грижа,

и

б) съществено изопачава или е възможно да изопачи съществено икономическото поведение по отношение на продукта на средния потребител, до когато достига или за когато е предназначена стоката, или на средния представител на група, когато една търговска практика е ориентирана към група потребители.

[...]

4. По-специално търговските практики са нелоялни, когато:

а) са заблуждаващи по смисъла на членове 6 и 7,

или

б) са агресивни по смисъла на членове 8 и 9.

5. Приложение I съдържа списъка на тези търговски практики, които се считат за нелоялни при всякакви обстоятелства. Същият списък се прилага във всички държави членки [...]“.

Директива 85/577/ЕИО

8 Съгласно член 1, параграф 1 от Директива 85/577/ЕИО на Съвета от 20 декември 1985 година относно защита на потребителите във връзка с договорите, сключени извън търговския обект (ОВ L 372, стр. 31; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 1, стр. 188),

Директивата се прилага към договорите, по силата на които търговецът доставя стоки или услуги на потребителя и които са сключени по време на пътуване, организирано от търговеца извън търговския обект, или по време на посещение на търговеца по-конкретно в дома на потребителя, когато посещението не е изрично поискано от потребителя.

- 9 Съгласно член 5, параграф 1 от тази директива, в рамките на попадащия в нейното приложно поле сключен договор, потребителят има правото да се откаже от поетия ангажимент, като изпрати уведомление в рамките на срок, не по-малък от седем дни, считано от писменото му уведомяване от търговеца за правото, с което разполага да развали договора.
- 10 Съгласно член 8 от Директива 85/577 същата „не възпрепятства държавите членки относно приемането или прилагането на по-благоприятни разпоредби за защита на потребителите в урежданата от нея област“.

Директива 98/6/ЕО

- 11 Съгласно член 1 от Директива 98/6/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 1998 година относно защитата на потребителите при обозначаването на цените на стоките, предлагани на потребителите (ОВ L 80, стр. 27; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 4, стр. 206), Директивата има за цел да предвиди обозначаване на продажната цена и цената за единица мярка от стоката, предлагана от търговците на потребителите, с цел да се подобри информацията, предоставяна на потребителите, и да се улесни сравнението на цените.
- 12 По силата на член 10 от Директива 98/6 същата „не възпрепятства държавите членки да приемат или да запазят в своето законодателство разпоредби, които са по-благоприятни по отношение на информацията, предоставяна на потребителите, и сравняването на цените, без да се засягат техните задължения по силата на Договора“.

Директива 2011/83/ЕС

- 13 Съгласно съображение 9 от Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 година относно правата на потребителите, за изменение на Директива 93/13/ЕИО на Съвета и Директива 1999/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 85/577/ЕИО на Съвета и Директива 97/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 304, стр. 64), Директивата установява правила относно информацията, която трябва да бъде предоставена при договори от разстояние, договори извън търговския обект и договори, различни от договорите от разстояние или извън търговския обект, а също така урежда правото на отказ при договори от разстояние или извън търговския обект.
- 14 Съгласно член 28 от същата директива държавите членки приемат и публикуват до 13 декември 2013 г. законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими за да се съобразят с настоящата директива, като прилагат тези мерки, считано от 13 юни 2014 г.
- 15 Член 31 от посочената директива отменя Директива 85/577, считано от 13 юни 2014 г.

Белгийско право

- 16 Съгласно внесените със Закона от 5 юни 2007 г. изменения Законът от 14 юли 1991 г. въвежда във вътрешното право Директива 2005/29. Считано от 12 май 2010 г., този закон е отменен със Закона от 6 април 2010 г.

- 17 Тези два последователни закона изключват от приложното си поле лицата, упражняващи свободна професия, както и зъболекарите и кинезитерапевтите. Поради това член 2, точки 1° и 2°, както и член 3, параграф 2 от Закона от 6 април 2010 г., гласят следното:

„Член 2. Във връзка с прилагането на настоящия закон:

1° „предприятие“ е всяко физическо и юридическо лице, включително техните сдружения, което трайно преследва икономическа цел;

2° лице, упражняващо свободна професия, е всяко предприятие, което не е търговец по смисъла на член 1 на Търговския кодекс и по отношение на което има оправомощен създаден по закон дисциплинарен орган;

[...]

Член 3 [...]

§ 2. Настоящият закон не се прилага по отношение на лицата, упражняващи свободна професия, зъболекарите и кинезитерапевтите“.

- 18 С Решение № 55/2011 от 6 април 2011 г. (*Moniteur belge* от 8 юни 2011 г., стр. 33389) и Решение № 192/2011 от 15 декември 2011 г. (*Moniteur belge* от 7 март 2012 г., стр. 14196) Cour constitutionnelle [Конституционният съд] обявява за противоконституционни член 2, точки 1° и 2°, както и член 3, параграф 2 от Закона от 6 април 2010 г., тъй като техните разпоредби имат за последица изключването от приложното поле на този закон на лицата, упражняващи свободна професия, зъболекарите и кинезитерапевтите.
- 19 Член 4 от Закона от 2 август 2002 г. относно заблуждаващата и сравнителната реклама, неравноправните клаузи и договорите от разстояние в областта на свободните професии (*Moniteur belge* от 20 ноември 2002 г., стр. 51704, наричан по-нататък „Законът от 2 август 2002 г.“) дава определение за заблуждаваща реклама и въвежда забрана за такава реклама в областта на свободните професии.
- 20 По същество член 43, параграф 2 и член 51, параграф 3 от Закона от 14 юли 1991 г. предвиждат, че по-конкретно при разпродажби търговците не могат да обявяват намаления на цените, ако предложената продажна цена на стоката не е действително намалена по отношение на обичайната цена, обявявана непрекъснато през целия месец, предхождащ непосредствено датата, от която се прилага намалението.
- 21 Съгласно членове 20, 21 и 29 от Закона от 6 април 2010 г. стоките могат да се считат за намалени само ако цената им е по-ниска от референтната цена, която е най-ниската цена, определена от предприятието за посочените стоки през посочения месец в даден търговски обект или в съответствие с дадена търговска практика.
- 22 Съгласно член 4 от Закона от 25 юни 1993 г. могат да бъдат организирани продажби на амбулантни стоки или услуги по домовете, при условие че общата им стойност не надхвърля 250 EUR за потребител. Освен това съгласно член 5 от Кралския указ от 24 септември 2006 г., приет в изпълнение на Закона от 25 юни 1993 г., не могат да бъдат предмет на амбулантна дейност някои стоки като лекарствата, медицинските и ортопедични апарати, диоптричните стъкла и рамките за тях, благородните метали, скъпоценните камъни, естествените и отглежданите перли, както и оръжията и мунициите.

Процедура, предхождаща съдебното производство

- 23 На 2 февруари 2009 г. Комисията отправя до Кралство Белгия официално уведомително писмо с единадесет твърдения за различни нарушения на Директива 2005/29. В изпратените в отговор писма от 3 и 24 юни 2009 г. Кралство Белгия посочва, че са направени законодателни изменения с оглед да бъдат разрешени редица от повдигнатите от Комисията въпроси. В този контекст на 12 май 2010 г. влиза в сила Законът от 6 април 2010 г.
- 24 След като анализира този закон, Комисията приема, че той не дава отговор на четири от твърденията за нарушение, посочени в официалното уведомително писмо. Поради това на 15 март 2011 г. тя отправя до Кралство Белгия отнасящо се до тях мотивирано становище. Кралство Белгия отговаря на мотивираното становище на 11 май 2011 г.
- 25 Тъй като счита, че обясненията на Кралство Белгия не дават отговор на три от изложените в мотивираното становище твърдения за нарушение, Комисията решава да предяви настоящия иск.

По иска

По първото твърдение за нарушение

- 26 С това твърдение за нарушение Комисията претендира, че изключвайки лицата, упражняващи свободна професия, зъболекарите и кинезитерапевтите от приложното поле на Закона от 6 април 2010 г., Кралство Белгия не е изпълнило задълженията си по член 3, параграф 1 във връзка с член 2, букви б) и г) от Директива 2005/29.

По допустимостта първото твърдение за нарушение

– Доводи на страните

- 27 Според Кралство Белгия в това твърдение за нарушение Комисията не е взела под внимание наличието на Закона от 2 август 2002 г. Този закон, който все още е в сила, определял какво е заблуждаваща реклама, извършена от лице, което упражнява свободна професия, а също така предвиждал специфични мерки за съдебен контрол. В своя иск обаче Комисията не уточнила нито които разпоредби от Директива 2005/29 относно защитата на потребителите не са били транспонирани в белгийското право, нито кое в Закона от 2 август 2002 г. представлява неизпълнение на задължения по тази директива.
- 28 Според Кралство Белгия Комисията също не отрича, че член 4 от Закона от 2 август 2002 г. забранява заблуждаващата реклама в областта на свободните професии и поради това е в съответствие с член 2, буква г) от Директива 2005/29, поради което частично транспонира тази директива. Поради това тази разпоредба от националното право осигурявала поне частично транспониране на разпоредбите на Директивата. Тъй като при формулирането на своите искания Комисията не е взела предвид наличието на Закона от 2 август 2002 г., твърдението за нарушение било недопустимо.
- 29 В своята реплика Комисията посочва, че макар Законът от 2 август 2002 г. да забранява на лицата, упражняващи свободна професия, да осъществяват заблуждаваща реклама, то този закон, на който Кралство Белгия се е позовало за първи път в писмената си защита, всъщност има за цел да транспонира във вътрешното право не Директива 2005/29, а основно Директива 84/450/ЕИО на Съвета от 10 септември 1984 година за сближаване на законовите,

подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки, свързани със заблуждаваща реклама (ОВ L 250, стр. 17; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 1, стр. 153).

– Съображения на Съда

- 30 По силата на член 21, първа алинея от Статута на Съда на Европейския съюз и член 120, буква в) от процедурния правилник на този съд Комисията трябва във всяка подадена на основание член 258 ДФЕС искова молба да посочи точните твърдения за нарушения, по които Съдът следва да се произнесе, както и да изложи поне накратко правните и фактическите обстоятелства, на които основава тези твърдения за нарушения. От това следва, че исковата молба на Комисията трябва да съдържа последователно и подробно изложение на съображенията, които са я довели до убеждението, че съответната държава членка не е изпълнила някое от задълженията си по Договорите (вж. по-специално решение Комисия/Белгия, C-150/11, EU:C:2012:539, т. 26 и 27 и цитираната съдебна практика).
- 31 В случая подадената от Комисията искова молба — с която тя по същество упреква Кралство Белгия в нарушение на член 3, параграф 1 и член 2, букви б) и г) от Директива 2005/29, доколкото е изключило лицата, упражняващи свободна професия, зъболекарите и кинезитерапевтите от приложното поле на националното законодателство, транспониращо тази директива, а това е Законът от 6 април 2010 г. — съдържа ясно изложение на твърдението за нарушение и фактическите и правните обстоятелства, на които се основава това твърдение.
- 32 Наистина, безспорно е, че в този процесуален акт Комисията не се е опитвала да доказва с какво Законът от 2 август 2002 г., който е бил в сила към момента на приемането на Директива 2005/29, забраняваща заблуждаващата реклама при упражняването на свободни професии, не е съответствал на разпоредбите на тази директива.
- 33 При все това следва да се напомни, че в рамките на производство за установяване на неизпълнение на задължения по реда на член 258 ДФЕС съответната държава членка е длъжна в съответствие с член 4, параграф 3 ДЕС да й съдейства при изпълнението на нейните задачи, която по-специално се състоят съгласно член 17, параграф 1 ДЕС в следене за прилагането на разпоредбите от Договора за функционирането на ЕС, както и на разпоредбите, приети от институциите въз основа на него (вж. в този смисъл решение Комисия/Италия, C-456/03, EU:C:2005:388, т. 26 и цитираната съдебна практика).
- 34 Прилагането на принципа на лоялното сътрудничество е предвидено в член 19 от Директива 2005/29, която, подобно на други директиви, възлага на държавите членки задължението за представяне на ясна и точна информация. Както Съдът вече е приел, при липса на такава информация Комисията не може да провери дали държавата членка действително и напълно прилага Директивата. Неизпълнението на това задължение от държава членка, независимо дали напълно липсва информация или тя не е достатъчно ясна и точна, само по себе си може да обоснове започването на процедурата по член 258 ДФЕС, с която се цели да се установи това неизпълнение (решение Комисия/Италия, EU:C:2005:388, т. 27 и цитираната съдебна практика).
- 35 В случая обаче е безспорно, че Кралство Белгия се е позовало за първи път пред Съда в писмената си защита на довода, че Законът от 2 август 2002 г. транспонира Директива 2005/29. В своя отговор на мотивираното становище тази държава членка всъщност се позовава в своя защита само на постановеното на 6 април 2011 г. Решение № 55/2011 на Cour constitutionnelle, с което се обявява за противоконституционно изключването на свободните професии от Закона от 6 април 2010 г. Освен това Кралство Белгия посочва, че „в близките седмици“ ще бъде направена законодателна промяна за съобразяване с правото на Съюза.

- 36 При тези обстоятелства Кралство Белгия не би могло да упреква Комисията, че в исковата си молба не е посочила с какво Законът от 6 април 2011 г. не транспонира правилно Директива 2005/29, без да се опита да обясни доколко във връзка с това Законът от 2 август 2002 г. е имал изобщо въздействие. Всъщност твърдяната неточност на исковата молба произтича от собственото поведение на властите на държавата членка в хода на досъдебното производство.
- 37 От изложеното следва, че първото твърдение за нарушение на Комисията, изложено в исковата ѝ молба, следва да се приеме за допустимо.

По съществуващото на първото твърдение за нарушение

– Доводи на страните

- 38 Като се основава на разпоредбите на член 2, буква б) и член 3, параграф 1 от Директива 2005/29, в които изрично се посочват свободните професии, Комисията твърди, че тази директива се прилага спрямо търговските практики на всички видове търговци, независимо от правния им статут и сектора, в който упражняват дейността си. Поради това изричното изключване на свободните професии, зъболекарите и кинезитерапевтите от приложното поле на Закона от 6 април 2010 г. противоречало на член 3 от Директива 2005/29 във връзка с член 2, буква б) от нея.
- 39 В досъдебното производство Кралство Белгия твърди, че в Решение № 55/2011 от 6 април 2011 г. Cour constitutionnelle е обявил за противоконституционни именно разпоредбите на Закона от 6 април 2010 г., които изключва тези професии от своето приложно поле, и че подобно обявяване на противоконституционност е открило възможността за подаване в шестмесечен срок на искане за отмяна на закона, което би могло да доведе до отмяна с обратно действие на спорните разпоредби от този закон. Във връзка с това Комисията посочва, на първо място, че с този довод Кралство Белгия признава обосноваването на неизпълнението на задълженията, в което е упрекното, включително към датата на изтичане на определения с мотивираното становище срок. На второ място, институцията приема, че хипотетичната отмяна с обратно действие, която Cour constitutionnelle е могъл да постанови, не би могла да поправи предявеното от нея неизпълнение на задълженията и би противоречало на практиката на Съда относно необходимостта от яснота и правна сигурност при транспонирането на свързаните със защитата на потребителите норми от правото на Съюза, щом като подобно привеждане в съответствие няма да бъде в състояние да отстрани нарушението, което е било налице към момента на изтичането на определения с мотивираното становище срок.
- 40 По същество Кралство Белгия не оспорва факта на изключване от приложното поле на Закона от 6 април 2010 г. на някои професии. То напомня обаче, че Cour constitutionnelle е обезсилило това изключване с Решение № 55/2011 от 6 април 2011 г. и с Решение № 192/2011 от 15 декември 2011 г. Според него преценката на Съда по отношение на разглежданото транспониране трябва да вземе под внимание тези решения, тъй като вследствие на тях съответните разпоредби от Закона от 6 април 2010 г. са станали неприложими за белгийските съдилища, преди да изтече определеният с мотивираното становище срок, така че изключването, което се е съдържало в тях, е било лишено от действие с постановяването на тези решения.
- 41 В своята писмена защита Кралство Белгия уточнява още, че към датата на нейното подаване пред Cour constitutionnelle е било подадено искане за отмяна, което, ако бъде уважено, ще доведе до отмяната с обратно действие на член 2, точка 2° и член 3, параграф 2 от Закона от 6 април 2010 г. Вследствие на това ще се счита, че тези разпоредби от националното право не са били никога част от белгийския правен ред, така че неизпълнението на задълженията, в което е упрекното Кралство Белгия, няма изобщо да е било налице.

– Съображения на Съда

- 42 Следва да се посочи, че признавайки основателността на първото твърдение за нарушение, Кралство Белгия счита, че в действителност твърдяното от Комисията неизпълнение на задължения е било „поправено“ от действието на Решение № 55/2011 от 6 април 2011 г. и Решение № 192/2011 от 15 декември 2011 г. на Cour constitutionnelle, с които се обявяват за противоконституционни член 2, точка 2° и член 3, параграф 2 от Закона от 6 април 2010 г.
- 43 Следва да се напомни обаче, че съгласно постоянната практика на Съда държава членка не може да черпи доводи от разпоредби, практики или положения от своя вътрешен правен ред, за да обосновава неспазването на задължения, които произтичат от норми на правото на Съюза (вж. по-специално решения Комисия/Люксембург, C-450/00, EU:C:2001:519, т. 8 и Комисия/Люксембург, C-375/04, EU:C:2005:264, т. 11).
- 44 Освен това наличието на предприети пред националните юрисдикции правни действия не може да предопределя упражняването на иска по член 258 ДФЕС, тъй като става дума за различни правни способности, които преследват различни цели и имат различни последици (вж. решение Комисия/Италия, C-87/02, EU:C:2004:363, т. 39 и цитираната съдебна практика).
- 45 Също съгласно постоянната практика на Съда наличието на неизпълнение на задължения следва да се преценява с оглед на положението на държавата членка към момента на изтичането на определения с мотивираното становище срок (вж. решения Комисия/Испания, C-168/03, EU:C:2004:525, т. 24, Комисия/Германия, C-152/05, EU:C:2008:17, т. 15 и Комисия/Люксембург, C-282/08, EU:C:2009:55, т. 10). Впоследствие настъпилите промени не могат да се вземат под внимание от Съда (вж. по-специално решения Комисия/Ирландия, C-482/03, EU:C:2004:733, т. 11 и Комисия/Швеция, C-185/09, EU:C:2010:59, т. 9).
- 46 Освен това Съдът вече е приел, че дори установена национална съдебна практика да тълкува разпоредби на вътрешното право в смисъл, който се счита за съответстващ на изискванията на дадена директива, тя не би могла да има яснотата и точността, които се налагат от изискването за правна сигурност, като в частност такъв е случаят със защитата на потребителите (вж. решение Комисия/Нидерландия, C-144/99, EU:C:2001:257, т. 21).
- 47 Следователно посочените от Кралство Белгия обстоятелства не засягат наличието на неизпълнението на задължения, което впрочем не се оспорва от тази държава членка.
- 48 С оглед на горепосоченото изложеното от Комисията първо твърдение за нарушение трябва да се приеме за основателно.

По второто твърдение за нарушение

Доводи на страните

- 49 Според Комисията членове 20, 21 и 29 от Закона от 6 април 2010 г. предвиждат всяко обявление за намаление на цени да посочва определената по закон цена, която в дадения случай е най-ниската цена, прилагана през месеца, предхождащ първия ден от обявяването на намалението. Освен това тези разпоредби забранявали, от една страна, да се обявява намаление на цени за период, надхвърлящ един месец, и от друга страна, забранявали поначало подобни обявления да се правят за период, по-малък от един ден.
- 50 Доколкото обаче Директива 2005/29 е осъществила пълна хармонизация на правната уредба в областта на нелоялните търговски практики, член 4 от нея не допускал съществуването на по-ограничителни национални разпоредби, каквито са посочените в предходната точка.

- 51 Всъщност приложение I към Директива 2005/29 съдържа изчерпателен списък с 31 търговски практики, за които е прието, че са нелоялни при всички обстоятелства и сред които не са посочени практиките, за които се отнася белгийското законодателство, свързано с обявлението за намаление на цени. Поради това подобни практики трябвало да бъдат предмет на разглеждане при всеки отделен случай, за да се определи дали те следва да бъдат считани за нелоялни. Белгийското законодателство обаче водело до забрана на всякакво намаляване на цени, което не е съобразено с предвидените в него изисквания, макар че, разглеждани поотделно, подобни практики биха могли не бъдат сметени за заблуждаващи или нелоялни по смисъла на тази директива.
- 52 От една страна, Кралство Белгия подчертава, че макар Директива 2005/29 да осъществява пълна хармонизация, тя не съдържа хармонизирани правила, които да позволят да се провери истинността от икономическа гледна точка на обявленията за намаления на цени. От друга страна, Директива 98/6 не е била изменяна от Директива 2005/29. Член 10 от Директива 98/6 обаче давал възможност на държавите членки да приемат или да запазят в своето законодателство разпоредби, които са по-благоприятни по отношение на информацията, предоставяна на потребителите, както и по отношение на сравняването на цените.
- 53 Също така в решение GB-INNO-BM (C-362/88, EU:C:1990:102) Съдът извел в качеството на принцип правото на потребителя на информация, така че всъщност членове 20, 21 и 29 от Закона от 6 април 2010 г. трябвало да се разглеждат единствено с оглед на член 28 ДФЕС.

Съображения на Съда

- 54 Най-напред следва да се уточни, че членове 20, 21 и 29 от Закона от 6 април 2010 г. се отнасят до обявленията за намаления на цени, които са търговски практики по смисъла на член 2, буква г) от Директива 2005/29 и поради това попадат в приложното поле на тази директива (вж. в този смисъл определение INNO, C-126/11, EU:C:2011:851, т. 30 и цитираната съдебна практика).
- 55 Съдът вече се е произнесъл, че Директива 2005/29 осъществява пълно хармонизиране на равнището на Съюза на правилата относно нелоялните търговски практики на предприятията спрямо потребителите. Поради това, както предвижда изрично член 4 от нея, държавите членки не могат да приемат по-ограничителни мерки от определените в тази директива дори с цел да осигурят по-висока степен на защита на потребителите (вж. решение Plus Warenhandels-gesellschaft, C-304/08, EU:C:2010:12, т. 41 и Решение по дело Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, C-540/08, EU:C:2010:660, т. 37).
- 56 Освен това Директива 2005/29 въвежда в приложение I изчерпателен списък от 31 търговски практики, които в съответствие с член 5, параграф 5 от тази директива се считат за нелоялни „при всякакви обстоятелства“. Следователно, както изрично уточнява съображение 17 от посочената директива, единствено тези търговски практики могат да се считат за нелоялни, без да стават обект на оценка във всеки конкретен случай съгласно разпоредбите на членове 5—9 от Директива 2005/29 (вж. решение Plus Warenhandels-gesellschaft, EU:C:2010:12, т. 45).
- 57 Основно Кралство Белгия твърди, че по-ограничителните мерки, каквито са предвидените в членове 20, 21 и 29 от Закона от 6 април 2010 г., са допустими в съответствие с клаузата за минимално хармонизиране по член 10 от Директива 98/6, съгласно която държавите членки могат да приемат или да прилагат по-благоприятни разпоредби относно информацията, предоставяна на потребителите, както и относно сравняването на цените.

- 58 В това отношение е безспорно, че съгласно член 3, параграф 5 от Директива 2005/29 за период от шест години, считано от 12 юни 2007 г., държавите членки са могли да продължат да прилагат националните разпоредби в областта, в които Директивата въвежда сближаване, които са по-ограничителни или по-строги в сравнение с тази директива и които транспонират директиви, съдържащи клаузи за минимално хармонизиране.
- 59 Въпреки това следва да се посочи, както обръща внимание генералният адвокат в точка 58 и сл. от своето заключение, че предметът на Директива 98/6 е защитата на потребителите не във връзка с обозначаването на цените като цяло или по отношение на истинността от икономическа гледна точка на обявленията за намаления, а във връзка с обозначаването на цените на стоките с оглед на различните мерни единици.
- 60 Поради това не би могло основателно да се твърди, че член 10 от Директива 98/6 може да обоснове запазването на по-ограничителни национални разпоредби относно истинността от икономическа гледна точка на обявленията за намаления, каквито са членове 20, 21 и 29 от Закона от 6 април 2010 г., тъй като подобни разпоредби не попадат в приложното поле на Директива 98/6.
- 61 Следователно подобна национална правна уредба, която забранява общо непосочените в приложение I от Директива 2005/29 практики, без да провежда конкретен анализ на техния „нелоялен“ характер в светлината на критериите по членове 5—9 от същата директива, противоречи на съдържанието на член 4 от нея и на преследваната от Директивата цел за пълна хармонизация дори когато тази правна уредба има за цел да осигури по-висока степен на защита на потребителите (вж. в този смисъл решение *Plus Warenhandelsgesellschaft*, EU:C:2010:12, т. 41, 45 и 53).
- 62 Що се отнася до довода, свързан с последиците от решение *GB-INNO-BM* (EU:C:1990:102), подобно на Комисията, следва да се подчертае, че обстоятелствата по делото, по което е постановено това решение, се различават от тези, които са обосנוвали предявяването на настоящия иск. В посоченото дело Комисията всъщност е установила, че свободното движение на стоки поначало не допуска национална правна уредба да отказва на потребителите всякакъв достъп до определена информация, докато Директива 2005/29, видно от член 1, има за цел „да допринесе за правилното функциониране на вътрешния пазар и постигане на високо ниво на защита на потребителите“.
- 63 При все това съгласно постоянната практика на Съда всяка национална мярка в област, предмет на изчерпателна хармонизация на равнището на Съюза, трябва да бъде оценявана с оглед на разпоредбите на тази мярка за хармонизация, а не с оглед на тези на първичното право (вж. решение *Gysbrechts и Santurel Inter*, C-205/07, EU:C:2008:730, т. 33 и цитираната съдебна практика).
- 64 Тъй като Директива 2005/29 осъществява пълна хармонизация на правната уредба в областта на нелоялните търговски практики, както вече бе посочено в точка 55 от настоящото решение, то разглежданите национални мерки трябва да бъдат преценявани единствено с оглед на разпоредбите на тази директива, а не на член 28 ДФЕС.
- 65 В това отношение Решение по дело *GB-INNO-BM* (EU:C:1990:102), на което се позовава Кралство Белгия, не е релевантно, тъй като се отнася до област, която към тогавашния момент все още не е била предмет на подобна хармонизация.
- 66 От изложеното по-горе следва, че изложеното от Комисията второ твърдение за нарушение е основателно.

По третото твърдение за нарушение

Доводи на страните

- 67 От една страна, Комисията отбелязва, че член 4, параграф 3 от Закона от 25 юни 1993 г. означава въвеждане на принципна забрана, с изключение на някои стоки и услуги, на осъществяването на амбулантни продажби по домовете на потребителите на стоки или услуги на обща стойност, надхвърляща 250 EUR за потребител. От друга страна, според тази институция член 5, параграф 1 от Кралският указ от 24 септември 2006 г. забранява амбулантните продажби на определен брой стоки, като благородните метали, скъпоценните камъни и естествените перли.
- 68 Като напомня, че Директива 2005/29 осъществява пълно хармонизиране и че нелоялните практики са изчерпателно изброени в приложение I към същата директива, Комисията посочва, че предвидените от тези национални разпоредби забрани не са включени там, от което прави извода, че подобни продажби не могат да бъдат забранени изцяло, а напротив, трябва да са обект на проучване при всеки отделен случай, за да се определи дали те представляват практики на злоупотреба, които трябва да се забранят.
- 69 По същество Кралство Белгия поддържа, че както член 5, параграф 1 от Кралския указ от 24 септември 2006 г., така и член 4, параграф 3 от Закона от 25 юни 1993 г. се включват в приложното поле на Директива 85/577 и съставляват по-строги национални мерки, които са разрешени в рамките на посочената директива. В частност тази държава членка твърди, че Директива 2005/29 се прибавя към вече действащите разпоредби на Съюза в областта на защитата на потребителите и не изменя или ограничава обхвата на Директива 85/577, който допълва този на Директива 2005/29.
- 70 Освен това посочените национални мерки се отнасят до мерките по транспониране на Директива 2011/83, които тази държава членка е била длъжна да приеме най-късно до 13 декември 2013 г.

Съображения на Съда

- 71 В началото следва да се уточни, както отбелязва генералният адвокат в точка 79 от своето заключение, че очевидно, от една страна, разглежданите национални мерки, отнасящи се до забраната на някои амбулантни продажби, попадат в приложното поле на Директива 2005/29, тъй като представляват търговски практики по смисъла на член 2, буква г) от тази директива, и от друга страна, че те биха могли да са съобразени с Директива 85/577 относно защита на потребителите във връзка с договорите, сключени извън търговския обект, чиято съдържаша се в член 8 клауза за минимално хармонизиране позволява на държавите членки да приемат или да запазват „по-благоприятни разпоредби за защита на потребителите в урежданата от нея област“.
- 72 Член 4 от Директива 2005/29 не допуска запазването в сила на подобни по-ограничителни национални мерки, освен в съответствие с член 3, параграф 5 от същата директива, съгласно който „[з]а период от шест години от 12 юни 2007 г. държавите членки имат възможността да продължат да прилагат националните разпоредби в областта на настоящата директива, които са по-ограничителни или по-строги в сравнение с[ъс същата] директива, и които транспонират директиви[, съдържачи] клаузи за минимум хармонизиране“.
- 73 Следователно от член 3, параграф 5 от Директива 2005/29 ясно се разбира, че държавите членки могат само да продължат да прилагат по-ограничителни или по-строги национални разпоредби, които са вече приети към датата на влизане в сила на Директива 2005/29.

- 74 Член 4, параграф 3 от Закона от 25 юни 1993 г. и член 5, параграф 1 от Кралския указ от 24 септември 2006 г. обаче са влезли в сила съответно на 4 юли 2005 г. и на 24 септември 2006 г., тоест след влизането в сила на Директива 2005/29. Поради това Кралство Белгия не е продължило да прилага законодателство, което е съществувало към датата на влизане в сила на тази директива.
- 75 Следователно от член 3, параграф 5 от Директива 2005/29 следва, че тази директива не допуска разглежданото национално законодателство.
- 76 Що се отнася до довода на Кралство Белгия, че разглежданата национална правна уредба била основана на Директива 2011/83, достатъчно е да се посочи, че тази директива не е била в сила към момента на изтичането на определения с мотивираното становище срок 15 май 2011 г., така че подобен довод е несъстоятелен с оглед на посочените в точка 45 от настоящото решение принципи.
- 77 С оглед на тези съображения изложеното от Комисията трето твърдение за нарушение следва да се приеме за основателно.
- 78 От всички изложени по-горе съображения следва, че като е изключило лицата, упражняващи свободна професия, както и зъболекарите и кинезитерапевтите от приложното поле на Закона от 14 юли 1991 г., с който се транспонира във вътрешното право Директива 2005/29, и като е оставило в сила членове 20, 21 и 29 от Закона от 6 април 2010 г., член 4, параграф 3 от Закона от 25 юни 1993 г., както и член 5, параграф 1 от Кралския указ от 24 септември 2006 г., Кралство Белгия не е изпълнило задълженията си по член 2, букви б) и г) и членове 3 и 4 от Директива 2005/29.

По съдебните разноски

- 79 По смисъла на член 138, параграф 1 от Процедурния правилник на Съда загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноски, ако е направено такова искане. След като Комисията е направила искане Кралство Белгия да се осъди да заплати съдебните разноски и то е загубило делото, последното следва да се осъди да заплати съдебните разноски.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

1) Кралство Белгия,

- като е изключило лицата, упражняващи свободна професия, както и зъболекарите и кинезитерапевтите от приложното поле на Закона от 14 юли 1991 г. за търговските практики и информирането и защитата на потребителя, изменен със Закон от 5 юни 2007 г., с който се транспонира Директива 2005/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2005 година относно нелоялни търговски практики от страна на търговци към потребители на вътрешния пазар и изменение на Директива 84/450/ЕИО на Съвета, Директиви 97/7/ЕО, 98/27/ЕО и 2002/65/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, и Регламент (ЕО) № 2006/2004 на Европейския парламент и на Съвета („Директива за нелоялни търговски практики“),
- като е оставило в сила членове 20, 21 и 29 от Закона от 6 април 2010 г. относно търговските практики и защитата на потребителя и

— като е оставило в сила член 4, параграф 3 от Закона от 25 юни 1993 г. относно упражняването и организирането на амбулантните и панаирните дейности, изменен със Закон 4 юли 2005 г., както и член 5, параграф 1 от Кралския указ от 24 септември 2006 г. относно упражняването и организирането на амбулантните дейности,

не е изпълнило задълженията си по член 2, букви б) и г) и членове 3 и 4 от Директива 2005/29.

2) Осъжда Кралство Белгия да заплати съдебните разходи.

Подписи